

Evanjelický a. v. cirkevný zbor Levice

Kázeň – ThDr. Martin Riecky

500. výročie reformácie (31. 10. 2017)

Mk 12, 35-37

Keď potom učil v chráme, odpovedal Ježiš: Ako môžu zákonníci hovoriť, že Kristus je Synom Dávidovým. Ved' sám Dávid povedal v Duchu Svätom: Povedal Pán môjmu Pánovi: Posad' sa mi po pravici, dokiaľ ti nepriateľov nepoložím pod nohy. Sám Dávid, nazýva ho svojim Pánom – akože mu potom môže byť Synom? A veľký zástup ho počúval s radosťou.

Bratia a sestry

V rakúskych Alpách sa na jednom mieste nachádza zrúcanina malého kostolíka. Každý z miestnych obyvateľov, ktorý okolo kostolíka prechádzal, sa vždy poklonil čelom k múru. Nikto nevedel, prečo sa spomenutému múru klaňajú. Bola to jednoducho tradícia, ktorú vykonávali ich rodičia, starí rodičia, prastarí rodičia.

Jedného dňa prišli na toto miesto pamiatkári. Postupne začali odkrývať na kostolíku stáročné nátery farby a na čelnej stene sa ukázala krásna namaľovaná freska Pána Ježiša Krista. Až vtedy si vlastne miestni obyvatelia uvedomili, prečo sa na danom mieste ešte vlastne klaňajú. Ich predkovia pred stáročiami to robili z úcty k namaľovanému Božiemu Synovi. Postupom stáročí však freska bola zabielená niekoľkými nátermi vápna. Ľudia sa aj naďalej chodili klaňať na spomenuté miesto, ale postupom času zabudli, prečo to vlastne robia. Ich klaňanie sa stalo iba mŕtvou tradíciou, ktorej podstata im kdesi vyprchala. Tradícia je pekná vec, ak má v sebe ducha. Ak však duch z tradície unikol, samotná tradícia sa stáva mŕtvou a tým spôsobom vlastne aj zbytočnou.

Niečo podobné sa stalo kedysi za čias Pána Ježiša Krista. Zákonníci a farizeji boli ľudia, ktorí študovali Písmo. Zároveň ho ľuďom vykladali a sprostredkúvali každú sobotu v synagógach a pri rôznych slávnostných príležitostiach.

Proroci už niekoľko stáročí dopredu hovorili o príchode Mesiáša, ktorý ľudí vyslobodí z moci hriechov a spasí ich. Tí, ktorí k Písmu stáli najbližšie, to boli spomenutí farizeji a zákonníci. Lenže po čase, keď ubehlo niekoľko storočí, sa z očakávania Krista stala určitá mŕtva tradícia. Medzi Izraelitov sa okrem toho Božieho primiešalo aj to ľudské. Následne ľudia prestali očakávať Mesiáša, ktorý by ich oslobodil z moci hriechov. Ale pod vplyvom falošného učenia farizejov začali očakávať politického Mesiáša, ktorý ich oslobodí od Rimanov a obnoví staré Dávidovo kráľovstvo. Preto farizeji mylne učili ľudí, že Mesiáš bude synom Dávidovým. Mesiáš sa mal síce narodiť z Dávidovho rodu, ale nemal byť Dávidovým synom. Farizeji a zákonníci z príchodu Mesiáša spravili peknú tradíciu, ku ktorej primiešali ľudské učenie. Stala sa z toho pekná tradícia, ktorej duch však niekam unikol.

Pán Ježiš poznal toto učenie a musel na to nejako zareagovať. Preto sme počuli: *Keď potom učil v chráme, odpovedal Ježiš: Ako môžu zákonníci hovoriť, že Kristus je Synom Dávidovým Ved' sám Dávid povedal v Duchu Svätom: Povedal Pán môjmu Pánovi: Posad' sa mi po pravici, dokiaľ ti nepriateľov nepoložím pod nohy. Sám Dávid, nazýva ho svojim Pánom – akože mu potom môže byť Synom? A veľký zástup ho počúval s radosťou.*

Pán Ježiš tu citoval slová 110. žalmu, ktoré kedysi napísal kráľ Dávid a ktoré sú jeho vyznaním viery v Mesiáša. Doslovne to môžeme preložiť takto: *Povedal Hospodin Mesiášovi, ktorý je mojim Pánom.* Čiže Dávid nazýva Mesiáša svojim Pánom. To znamená, že Mesiáš je viac ako Dávid. Ďalej to znamená, že Mesiáš tu bol už dávno pred Dávidom a preto nemôže byť Jeho Synom. Týmto názorom Pán Ježiš zbúral falošné predstavy a falošné tradície zákonníkov a farizejov o Mesiášovi.

Pán Ježiš sám teda používa učenie, ktoré razili reformátori v 16. storočí vyjadrené heslom: SOLA SCRIPTURA (jedine Písmo sväté). Jedine Biblia je základ našej viery, bez neho by sme nenašli správny zmysel života. Dodnes je to zreteľné v katolíckom a evanjelickom pohľade na svet. Pre nás evanjelikov je prirodzené, že na Biblii je postavené kresťanské učenie. V tom sme vyrastali už od besiedky a myslíme si, že takto sa na Písmo sväté pozerajú všetci kresťania. Ale nie je to pravda. Katolícka cirkev v minulosti, ako aj v prítomnosti uznáva tiež autoritu Biblie. Ale na jej úroveň je položená samotná tradícia, ktorú interpretuje rímsky pápež. Čiže ak niečo pápež nadekrétuje ako dogmu, nemusí to mať opodstatnenie v Biblii. Pretože existuje dogma, že pápež je vo veciach viery neomylný, pretože je námestníkom Krista. Tu vidíme, aká môže byť tradícia nebezpečná, keď je odtrhnutá od učenia Biblie.

Všimnime si že to, čo nás oddeľuje od katolíkov je samotné slovíčko JEDINE (SOLA). Aj stredoveká cirkev verila v Bibliu, v Ježiša Krista, v Božiu milosť, vo vieru. Cirkev tieto pravdy nikdy nepopierala, ale v skutočnosti iným zakazovala, aby to robili. Konflikt medzi Rómom a reformátormi spôsobilo to samotné slovíčko JEDINE. Jedine Písmo sväté je rozhodujúca autorita v otázkach viery a kresťanského života. Jedine Kristus je jediný prostredník medzi Bohom a ľuďmi. Viera je jediný nástroj pre naše ospravedlnenie a Boh je jediný, kto si v tomto procese zaslúži všetku česť a chválu .

Obdobie 16. storočia, do ktorého prišla reformácia bolo poznačené mnohými deformovanými prvkami viery a mŕtvou tradíciou. Rozšírená bola napríklad viera v odpustky. Ak chcel mať človek odpustené tresty za hriechy, kúpil si za peniaze odpustkovú listinu, ktorá mu to sľubovala. Kto bol bohatší, mohol si kúpiť viac odpustenia trestov za svoje hriechy. Peniaze napravili absolútne všetko. Ale bolo to aj podľa učenia Biblie? Písmo nám jasne hovorí, že ak vyznávame svoje hriechy, On je verný a spravodlivý, aby nám odpustil hriechy a očistil nás, od všetkej neprávosti (1. Jána 1, 9). Odpustenie hriechov za peniaze učila cirkev. Bolo to falošná, mŕtva tradícia, ktorej ľudia slepo verili a nemala opodstatnenie v Biblii. Ale Biblia hovorí o odpustení zadarmo, bez peňazí. Kristova obeť je dostatočná na to, aby nám všetky hriechy odpustil, ak sa úprimne kajáme. Myslíte si že odpustky sú minulosťou? Oni stále existujú, len sa už nepredávajú za peniaze. Nie tak dávno bola aj v Leviciach odpustková brána, ktorá bola neviditeľne umiestnená za katolíckym kostolom. Ak veriaci popod ňu prešli a odmodlili sa predpísaný počet modlitieb, získavali odpustenie trestov za hriechy. Je to absurdné. Toto je mŕtva tradícia, ktorá nemá opodstatnenie v Biblii. Preto reformačné heslo SOLA SCRIPTURA (jedine Písmo) je stále živé a potrebné aj v súčasnosti. Dnes je presne 500 rokov odvtedy, ako Martin Luther pribil verejný protest proti odpustkom na dvere chrámu vo Wittenbergu.

V stredoveku bol predpísaný kult uctievania pozostatkov svätých. Vytvárali sa rôzne relikvie, kde sa ich pozostatky uctievali a ľudia sa k nim modlili. Lenže Biblia nám hovorí, že sa máme modliť k Pánu Bohu a nie k pozostatkom svätých. Nič teda nad to, čo nám hovorí slovo Božie.

Stredoveká cirkev hovorila, že obrady v kostoloch sa majú diať v posvätnom jazyku, čiže v latinčine. Lenže na množstvo nevzdelaných ľudí, ktorí prichádzali do kostolov, nemali z bohoslužby žiadny účinok, nakoľko ničomu nerozumeli. Preto reformácia razila zmenu. Slovo Božie sa má každému zvestovať v jeho rodnej reči. Preto sa služby Božie začali konať v Nemecku v nemčine a v každej krajine v materinskom jazyku, aby im každý rozumel.

Biblia bola v stredoveku odsunutá nabok. Bola považovaná za veľmi zložitú, aby jej niekto porozumel. Dokonca ani mnohí kňazi ju nikdy nečítali. Potom sa otvárali pre bludné učenia. Martin Luther preložil Bibliu do nemčiny a dal ju bežným ľuďom aby si ju študovali. SOLA SCRIPTURA – jeden Písmo sväté. Biblia sa začala následne prekladať do národných jazykov a dostávala sa do rúk bežným ľuďom, aby sa učili poznávať Božiu vôľu a Božie plány s nimi.

V stredoveku žili kňazi a mnísi v celibáte. Martin Luther sa vrátil k Biblii, v ktorej napríklad apoštol Pavol píše Timoteovi, že biskup má mať jednu ženu a starať sa s láskou o svoje deti a rodinu (1. Tim 3). Následne na základe poznanej pravdy mnísi odchádzali z kláštorov a zakladali si svoje rodiny. Kňazi sa tiež začali ženiť a celibát sa stal nie povinným, ale dobrovoľným.

Ako odpoveď na reformáciu bolo z katolíckej strany zvolanie Tridentského koncilu v rokoch 1545 – 1563. Jeho záverečnú časť ovládli jezuiti a závery tohto koncilu sú platné až dodnes. Napríklad ohľadne sviatosti Večere Pánovej tento koncil vyhlásil: „Ak niekto odmieta zázračnú zmenu podstaty chleba a vína, ktorú cirkev nazýva transsubstanciáciou, nech je prekliaty.“ Niečo podobné sa tam píše aj ohľadne učenia cirkvi, o postavení pápeža, uctievaní svätých. Neskôr k tomu pribudli mariánske dogmy a rovnako dogmy týkajúce sa pápežskej neomylnosti. Rozdiely stále zostávajú a nie je ich málo. Môžeme si pripomenúť dokument katolíckej Kongregácie pre náuku viery z roku 2007, v ktorom sa tvrdí: „Cirkev Kristova sa uskutočňuje v katolíckej cirkvi. Táto je zriadená Petrovým nástupcom a biskupmi v spoločenstve s ním“. Tento dokument hovorí, že cirkvi, ktoré vzišli z reformácie nie sú cirkvami: „Podľa katolíckej náuky tieto cirkvi si nezachovali apoštolskú postupnosť, nezachovali si pravú a celistvú podstatu eucharistie a preto im chýba konštitučný prvok tvoríť cirkev.“ Toto stanovisko potvrdil bývalý pápež Benedikt XVI. pred 10 rokmi.

Je veľa vecí, o ktorých by sme si v tejto súvislosti mohli dnes hovoriť. Ak teda existuje mŕtva tradícia, nemá opodstatnenie. Ak jej unikol duch a doslovne stojí proti Božiemu slovu, treba ju odstrániť.

V určitej forme mŕtvej tradície však môžeme žiť aj my evanjelici. Ak robím kresťanské skutky. Ak viem čo robím, ak tomu rozumiem, je tradícia živá a osožná. Ale ak sa stáva z toho iba zvyk bez obsahu, je škodlivá.

Niektorí si povie: „Prídem raz za čas do kostola, aby sa nepovedalo, hlavne na sviatky“. Toto je mŕtva tradícia, ktorej vyprchala podstata. Je to aj veľmi škodlivá tradícia. Pretože do kostola chodím kvôli spoločenstvu s Pánom Bohom. Aby som počúval Božie slovo a vnímal ten obrovský rozmer viery.

Niekedy ľudia vykonávajú aj určité liturgické tradície. Napríklad číta sa Božie slovo. Ostatní ľudia sa postavia, tak sa postavím aj ja. Robím to preto, lebo to robia aj druhí. Ale prečo sa staviame pri čítaní Božieho slova? Pretože mu povstaním vzdávam úctu. Stojím pred slovom živého Boha, ktoré má moc preniknúť mojou bytosťou a zmeniť moje správanie a zmýšľanie. Ak to robím mechanicky, je to mŕtva tradícia. Ak si uvedomujem duchovný rozmer, je to správne.

Alebo v kostole keď sa modlíme, skloníme hlavy, zložíme ruky, lebo tak robia aj ostatní okolo mňa. Potom je to mŕtva tradícia. Ale ak sa skloním pred Božou tvárou, ktorá nás vidí na každých cestách, pred Božou veľkosťou, ktorá sa nás dotýka a Boh načúva našim modlitbám, potom je to v poriadku, jedná sa o tradíciu živú.

V niektorých rodinách je tradícia, že pred štedrou večerou sa ľudia pri stole pomodlia. Je to pekné. Ale nemali by sa spolu, pred jedlom modliť aj počas celého roka?

Aj samotné čítanie Biblie sa môže stať tradíciou. Ak ju čítam doma preto, lebo chcem poznať Božiu vôľu na daný deň, duchovne si svoje vnútro budujem. Ale ak ju čítam preto, lebo by som to mal robiť, musím sa do toho nútiť a moja myseľ je mimo, stáva sa mi to náboženským zvykom, tradíciou, ktorej vyprchala podstata. Potom robím náboženský zvyk preto, že sa to odo mňa ako kresťana očakáva, ale podstata mi kdesi vyprchala.

Chcem nás teda v dnešný deň, pri 500. výročí reformácie povzbudiť, aby sme si vstúpili do svojich srdc. Modlime sa, aby v prvom rade bola Biblia tým základom, o ktorý sa môžeme oprieť. Aby bola pre nás denným pokrmom, ktorým budeme sýtiť naše duše. Aby sme nič v našom živote nerobili z povinnosti, ale zo živej viery. Tak sa stávame živými kresťanmi, evanjelikmi. Kresťanmi, ktorých Pán Boh postavil do našej cirkvi, konkrétne do levického cirkevného zboru. Aby sme tu konali Božiu vôľu a vniesli živý odkaz reformácie do našich rodín. Nech je nám vždy Pán Ježiš Kristus našou pomocou.

Amen.